

Beskrivning av vårt arbete med
Det goda åldrandet

Verksamhetsrapport 2021

Rapporten omfattar perioden: 2020-01-01 till 2020-12-31

**ÖSTRA
GÖINGE**

Innehåll

Sammanfattning	3	
Inledning	4	
Rapport - omfattning		4
Omvärld - påverkan		4
Befolkningsutvecklingen		4
Från föregående analys	6	
Välfärdsteknik		6
Matdistribution		8
Bred informations- och utbildningsinsats kring hemtjänsten		9
Hur vi lever upp till uppdraget	10	
Mål- och resultatplan 2020 - 2023		10
Förebyggande arbete med äldre		10
Hälsosamt åldrande		12
Hemtjänsten		13
Särskilt boende		15
Den goda måltiden		18
Uppföljning privata utförare		18
Bra bostäder		18
Gemenskap		19
Anhöriga		20
Självbestämmande		20
Digitalisering		21
Kompetens och Viktiga jobb		21
Förvaltningen rekommenderar		22

Sammanfattning

Under 2020 har verksamhetsområde Hälsa och omsorg varit starkt påverkat av den pågående pandemin, covid-19. Huvudfokus i verksamheten har varit och är att minimera smittspridningen bland kunder och personal.

Antalet pensionärer 65 år eller äldre (kommer att vara relativt oförändrat fram till 2030 som prognosen sträcker sig. Gruppen 65–79 år förväntas minska med cirka 280 personer medan åldersgruppen 80 år eller äldre ökar med 260 personer fram till år 2030. Då det framförallt är de över 80 som har behov av särskilt boende är det här det kan uppstå ett glapp mellan behov och tillgång.

Under 2021 har vi fått tillgång till en digitaliseringsstrategi via Unikom vilket innebär att det finns förutsättningar att arbeta fram en handlingsplan. Då digitaliseringsstrategin även arbetar tillsammans med övriga Unikom-kommuner finns möjligheten att på ett strukturerat sätt utbyta erfarenheter i arbetet med välfärdsteknik framöver.

I frågan kring mat och måltidssituation finns det ett antal olika fokus att utgå från. En analys som beskriver hur olika förslag påverkar olika intressenter behöver genomföras liksom en beskrivning av vägval. Inom projektet ”minska ensamhet bland äldre” har vi tittat på andras erfarenheter av olika varianter på måltider i gemenskap med andra.

Andelen invånare som är 65 år eller äldre och inte har hemtjänst eller särskild boendeform är fortsatt på samma nivå som föregående år. Skillnaden är att andelen som har insatsen särskild boendeform varit något mindre och andelen med insatsen ordinärt boende är något större, men på totalen är andelen densamma som föregående år.

I den årliga rikstäckande undersökning av äldres uppfattning om kvaliteten i hemtjänsten och på äldreboenden är de svarande fortsatt nöjda med hemtjänsten. Även om nöjdheten minskat med fyra procentenheter i jmf med förra året så har 93% svarat att de är nöjda eller mycket nöjda med hemtjänsten som helhet. (Män/Kvinnor 93/94%). Jämfört med snittet för Skåne (86%) och snittet för Riket (88%) är det bra.

När det gäller särskilt boende och vi tittar på enhetsnivå är det de svarande på Västanvid som är mest nöjda.

Vi ser en ökande trend av ärenden där den enskilde eller närstående tar kontakt för att diskutera behov av särskilt boende då den befintliga bostaden inte längre fungerar för den enskilde. I flertalet av dessa ärenden finns inget behov av det särskilda boendets resurser utan problematiken handlar om bostadens tillgänglighet och närhet till viktiga samhällsfunktioner.

Under 2020 har belastningen på anhöriga ökat på grund av pandemin. Restriktionerna har gjort att tillvaron begränsats för alla men konsekvenserna blir större för personer som redan har en ansträngd situation.

Det har varit svårt för de privata vårdföretagen att få tillräckligt många att välja de externa vårdalternativen. Det finns en ”tradition” att de flesta med beslut om hemtjänst väljer den kommunala hemtjänsten. Just nu har vi inte några privata alternativ.

För att säkerställa att rätt kompetens finns inför de kommande fem till tio åren, behöver en analys och plan för kompetensförsörjning tas fram under hösten 2021 och våren 2022

Inledning

Verksamhetsrapporten är en beskrivning av vårt arbete med att leva upp till de krav och förväntningar som ställs på oss genom politiska prioriteringar, lagstiftning och andra krav. Dessutom följer vi upp vår förmåga att leva upp till förväntningar och krav ifrån invånare, företagare och besökare i kommunen. Med hjälp av rapporten vill vi skapa:

- Transparens av hur väl kommunen lever upp till olika krav
- Lärande och utveckling
- Underlag för framtida prioriteringar

Utöver gruppen förtroendevalda, riktar sig verksamhetsrapporten också till invånare i Östra Göinge och till förvaltningens egen personal.

Rapport - omfattning

Efter den inledande beskrivningen gällande omvärldspåverkan redovisas en uppföljning av kommunstyrelsens synpunkter på föregående verksamhetsrapport. Därefter analyseras det förebyggande arbete med äldre, hemtjänsten och särskilda boendet. Till sist har rapporten fokus på de politiska prioriteringarna i Mål- och resultatplanen 2020 - 2023 för det prioriterade området ”Det goda åldrandet” utifrån rubrikerna:

- Bra bostäder
- Gemenskap
- Anhöriga
- Självbestämmande
- Digitalisering
- Kompetens - Viktiga jobb

Omvärd - påverkan

Pandemi

Under 2020 har verksamhetsområde Hälsa och omsorg varit starkt påverkat av den pågående pandemin, covid-19. Huvudfokus i verksamheten har varit och är att minimera smittspridningen bland kunder och personal. Verksamhetsrapporten speglar de svårigheter vi haft att genomföra aktiviteter som skulle påbörjats under 2020.

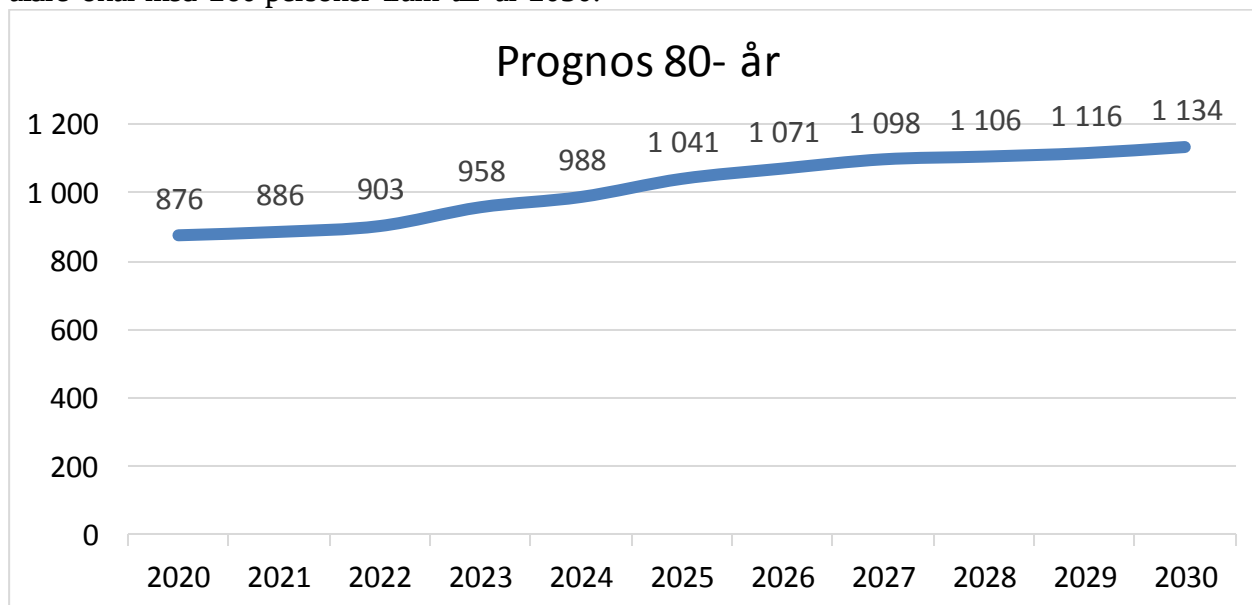
Ett område som redan innan pandemin var aktuellt inom vår målgrupp är ensamhet. För att motverka den ökade risken under pandemin har insatser riktats till målgruppen för att motverka ensamheten. Exempelvis har digitala möten med olika fokus anordnats och blivit ett uppskattat inslag.

Ser vi på de timmar som redovisats till Socialstyrelsen som merkostnad på grund av pandemin har vi lagt över 20 000 timmar på covidrelaterade insatser och planering. Ser vi enbart på cheferna har de lagt runt 10 veckors heltidsarbete per chef.

Befolkningsutvecklingen

Antalet pensionärer 65 år eller äldre (3 297 år 2020) kommer att vara relativt oförändrat fram till 2030 som prognosen sträcker sig.

Gruppen 65–79 år förväntas minska med cirka 280 personer medan åldersgruppen 80 år eller äldre ökar med 260 personer fram till år 2030.

Källa: KAAB Prognos AB 2021-04-12

2020 var 876 invånare 80 år eller äldre (483 kvinnor och 393 män). Det utgör 5,8% av den totala befolkningen (15 017). Andelen har legat på samma nivå under större delen av 2010-talet.

	2016	2017	2018	2019	2020
Folkmängd	14 406	14 715	14 915	15 007	15 017
antal kvinnor 80+	474	490	479	486	483
andel (%) kvinnor 80+	6,8 %	6,9 %	6,6 %	6,7 %	6,7 %
antal män 80+	367	356	364	390	393
andel (%) män 80+	4,9 %	4,7 %	4,7 %	5,0 %	5,1 %
antal M/K 80+	841	846	843	876	876
andel (%) M/K 80+	5,8 %	5,7 %	5,7 %	5,8 %	5,8 %

Källa: Kommun- och landstingsdatabasen, Kolada.

Hur den prognostiserade ökningen av antalet som är 80+ kommer att påverka kommunen generellt och Hälsa och omsorg specifikt är svårt att sja om. Kortare vårdtider, och snabbare utskrivning av medicinskt färdigbehandlade patienter från slutenvården, i kombination med den tekniska utvecklingen, leder till att allt sjukare patienter kan vårdas i hemmet. Då det framförallt är de över 80 som har behov av särskilt boende är det här det kan uppstå ett glapp mellan behov och tillgång. Dessutom krävs ett gott samarbete och samverkan mellan vårdgivare, vilket regleras i hälso- och sjukvårdslagen samt mellan Region Skåne och de skånska kommunerna genom ett ansvars- och utvecklingsavtal.

Syftet med avtalet är att främja ett gott och jämlikt omhändertagande för patienter som har behov av insatser från båda parter. Ansvaret för huvudmännen regleras i en grundöverenskommelse samt en utvecklingsdel som stödjer utvecklingen där en ökande del av insatserna ska kunna utföras i patientens hem. Bred kunskap och kompetens samt resurser i tillräcklig omfattning är en utmaning och en förutsättning, för att kunna leva upp till lagkraven, att ge en god, säker och kvalitativ vård och omsorg.

Förutsättningar för framtiden påverkas av ett ständigt flöde av utredningar och beslut på statlig nivå. Under 2020 presenterades flera slutbetänkanden med lagförslag som kan komma att få stor påverkan på den framtida utvecklingen av socialtjänsten och äldreomsorgen som del av den. I

spåren av pandemin har också ytterligare förändringsförslag redan presenterats och fler förslag finns under utredning på nationell nivå.

Från föregående analys

I den politiska analysen av verksamhetsrapport åldrande 2020, som redovisar resultat för 2019, finns ett antal områden som politiken särskilt vill lyfta fram som fördjupningsområde.

- Valfärdsteknik
- Matdistribution
- Bred informations- och utbildningsinsats kring hemtjänsten; eftersom detta är ett mycket komplext verksamhetsområde är det viktigt att det sker en bred insats för att bredda kunskapen, t.ex. inom ramen för Göinge Tänker Nytt

Välfärdsteknik

Kommunstyrelsen efterlyser ett fördjupat arbete kring utveckling av välfärdsteknik i det dagliga vård- och omsorgsarbetet. Kommunstyrelsen efterlyser en handlingsplan som utgår från de möjligheter verksamheten ser med tillämpning av välfärdsteknik i det dagliga vård- och omsorgsarbetet, hur tekniken kan komplettera människan och frigöra tid. Valfärdsteknikens potential finns i möjligheten att stödja och avlasta personalen som utför det kundnära arbetet och sannolikt inte i ytterligare beslutsstöds-, uppföljnings och kontrollfunktioner på chefsnivå.

En handlingsplan för E-hälsa och välfärdsteknologi¹ var en av de saker som låg i Hälsa och omsorgs handlingsplan, men vi har inte haft möjlighet att prioritera detta arbete utifrån rådande läge under 2020. Under 2021 har vi fått tillgång till en digitaliseringsstrategi via Unikom vilket innebär att det finns förutsättningar att arbeta fram en handlingsplan. Då digitaliseringsstrategin även arbetar tillsammans med övriga Unikom-kommuner finns möjligheten att på ett strukturerat sätt utbyta erfarenheter i arbetet med välfärdsteknik framöver.

En första kartläggning av nu-läget är gjord under mars månad 2021. Målet är att under perioden fram till 2023 möta de behov som framkommer utifrån kartläggningen och genomföra satsningar på de välfärdstekniska områden där det finns en ekonomisk och/eller kvalitetsmässig vinst att göra. Kartläggningen visar att vi har en del på plats men att vi kan nyttja varandras erfarenheter. På så sätt kan vi använda de goda exempel som finns av att använda ”valfärdsteknikens potential att stödja och avlasta personalen som utför det kundnära arbetet.”

Idag har vi ett antal digitala lösningar som framförallt ger tidsvinster.

- TES - Planering och insatsregistrering
 - Hemtjänsten planerar sina insatser som skickas ut till mobiltelefonen. Rätt person utför rätt insats på rätt tid hos rätt kund.
 - Säkerställa att insatserna blir utförda hos kund samt skapar underlag för LOV-utbetalning. Detta görs via app i mobiltelefonen.
- Carelock Digitala låsvred - Minskar administrationen av mekaniska nycklar. Personalen använder sig av mobil app för att låsa upp brukarens dörr. Detta minskar kringtiden vid alla insatser.

¹ Valfärdsteknik är digital teknik som syftar till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för en person som har eller löper förhöjd risk att få en funktionsnedsättning (Socialstyrelsens termbank).

- Digitala trygghetslarm - Säkerställer driften av våra trygghetslarm. Förbättrad övervakning och mer driftsäkra.

Det som kommunstyrelsen efterlyser ”... hur tekniken kan komplettera människan och frigöra tid” kan exemplifieras av det som går under benämningen läkemedelsrobot (Dosell). Genom att automatiskt mata ut tabletter i dospåsar vid ordinerad tidpunkt säkerställer Dosell att patienten får sin medicin vid rätt tillfälle. Dosell påminner när det är dags för medicinering och kan larma vårdpersonal vid utebliven medicinering. På så sätt kan Dosell minska risken för att användaren överdoserar, tar fel kombination av läkemedel eller inte tar sin medicin alls.

Under förutsättning att välfärdstekniken fungerar som den ska är läkemedelsrobotar som Dosell eller liknande en vinst för både personal och patienter. Vi påbörjade upphandling av dessa i slutet av 2018 och idag 2021 har vi efter ett antal problem på vägen mellan 5–8 kunder som nyttjar den tjänsten. Målet är att alla som har behovet ska använda den möjligheten.

Det finns ett stort antal digitala lösningar som kan öka kvalitén för kunderna. Ett exempel är digital signering. Digitala signeringar som görs i en applikation där medarbetaren ser bland annat insats och instruktion avseende kunden. Medarbetarens delegering kontrolleras vid inloggning. Signeringarna går att ångra eller ändra, allt loggas och visas med signatur och tidstämpel. Vid utebliven eller försenad signering larmar systemet. Via koppling till eHälsomyndigheten kan legitimerad personal ta del av patientens läkemedelslista, begära påfyllning av originalförpackade läkemedel samt läkemedelsnära produkter direkt från den mobila enheten.

Upphandling av den typ av signeringsapplikation som beskrivs ovan har gjorts för ett antal år sedan (påbörjades 2016) men där upphandlingen överklagades till förvaltningsrätten och även vidare till kammarrätten och därmed tog det tid och många förutsättningar förändrades. Då den ovan beskrivna typen av digital signeringsapplikation har stor potential att kvalitetssäkra insatserna för kunden skulle ett nytt försök med upphandling påbörjas men då vi också påbörjade upphandlingen av nytt verksamhetssystem där den funktionen sas finnas ansågs det att vi får invänta att den upphandlingen blir klar. Idag (maj 2021) är vi inne i implementeringen av vårt nya verksamhetssystem (samma leverantör som tidigare) men funktionen för digital signering är inte provad ännu och vi kan därför inte bedöma om funktionerna som efterfrågas finns och är funktionella utifrån behovet.

Digital tillsyn är ett exempel på välfärdsteknologi som kan frigöra tid. Utifrån beslut om rena tillsynsbesök där det inte behövs fysiska besök, natt eller dag, i det ordinära eller särskilda boendet kan en kamera eller annan typ av sensor användas. Vid tidigare försök att införa digital tillsyn via kamera nattetid i ordinärt boende har det fallit på att det varit för få kunder som endast har en nattlig tillsyn utan annan insats där tekniken skulle kunna vara ett alternativ. Vid genomgång av de 10–12 kunder (2020) som har tillsyn som beslut har det visat sig att det även funnits behov av och gjorts andra insatser där digital tillsyn inte kunnat ersätta det fysiska besöket. I praktiken har det endast varit 3–5 kunder där alternativet till fysiskt besök skulle vara aktuellt. För att digital tillsyn ska kunna användas där inget annat behov än just tillsyn efterfrågas, behöver beslut tas att det inte är frivilligt för den enskilde att välja mellan fysisk eller digital tillsyn.

Trots att pandemin fortfarande begränsar våra möjligheter till utvecklingsarbete har vi investerat i bland annat två ”gungstolar” (Ergonova) på våra särskilda boenden. Gungstolsterapin är en innovativ och lovande metod som har en positiv effekt för välbefinnandet bl.a. hos personer med förvärvat hjärnskada, som drabbats av demens, ADHD eller autismspektrumstörningar. Förutom rörelsen så finns det högtalare och massage inbyggd. Utöver det har de särskilda boendena också

köpt så kallade terapikatter som ser ut, känns och låter som en riktig katt. Att få pyssla om och ta hand om någon ger för många ökad livsglädje och livskvalitet.

Matdistribution

Kommunstyrelsen ser det som positivt att verksamheten fortsätter undersöka och analysera frågor kring maten och måltidssituationen. I synnerhet gäller detta matdistributionen. Kommunstyrelsen menar, liksom förvaltningen, att frågor kring maten och måltidssituationen, är mycket viktiga för de äldres hälsa, livskvalité och trivsel överhuvudtaget och anser därför att dessa frågor förtjänar mer överväganden och analys än vad de får i verksamhetsrapporten. Kommunstyrelsen anser att det är viktigt att fortsätta med varm mat av hög kvalitet. Vidare saknas ett alternativ bland dem som nu undersöks av förvaltningen och som tidigare lyfts fram av politiken; nämligen möjligheten att sammanföra brukare/beställare av mat till en gemensam lokal där måltiden kan intas i samvaro med andra. Utifrån att många äldre upplever ensamhet kan en viktig fråga vara hur man bättre kan verka för gemensamma måltider och social samvaro kring måltiden, inte bara på äldreboendena utan även för de som har hemtjänst. Finns det goda exempel runt om i landet att lära sig av, skulle man till och med kunna ordna så att barn och gamla äter tillsammans för att skapa samvaro, trivsel och umgänge över generationsgränser.

Andelen äldre ökar och då framförallt personer som är 80+. Att stärka det friska och förebygga ohälsa är centralt för att stödja ett hälsosamt åldrande. Allt fler äldre bor kvar hemma i sitt ordinära boende och matdistribution är en vanlig insats. I dag finns det inget krav på Sveriges kommuner att tillhandahålla mat till hemtjänstens brukare om behovet kan tillgodoses på annat sätt.

Vården och omsorgen om äldre, och därmed även måltiderna, regleras av socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. Hälsa och omsorg ska arbeta hälsofrämjande och förebyggande så att fler äldre blir mer självständiga eller kan bibehålla sina förmågor så länge som möjligt. Har man nedsatt funktionsförmåga och inte själv kan tillaga sitt huvudmål eller få behovet tillgodosett på annat sätt kan man bli beviljad matdistribution. Behovet måste dock omfatta minst tre dagar per vecka. Behöver man mer hjälp, till exempel med att öppna förpackningen och lägga upp mat, ska insatsen måltidsstöd beviljas separat. Idag (maj 2021) har i genomsnitt 110 personer beslut om matdistribution i Östra Göinge kommun.

Matdistribution idag är en färdiglagad huvudmåltid som levereras från Lindgårdens tillagningskök direkt hem till kunden av hemtjänstpersonalen. Beställningen görs med hjälp av hemtjänstpersonal digitalt, via programmet AIVO. Ombyggnation och nybyggnation av Lindgården behöver tas med som en variabel i analysen av matdistributionsfrågan?

Det finns olika alternativ till dagens varma mat med leverans varje dag som beskrivs i förra verksamhetsrapporten. I kommunstyrelsens analys påpekas att ”det är viktigt att fortsätta med varm mat av hög kvalitet ”och ”verka för gemensamma måltider och social samvaro kring måltiden, inte bara på äldreboendena utan även för de som har hemtjänst.

I frågan kring mat och måltidssituation finns det ett antal olika fokus att utgå från. Förvaltningen behöver ett förtydligande kring ambitionsnivån. En analys som beskriver hur olika förslag påverkar olika intressenter behöver genomföras liksom en beskrivning av vägval.

Om vi ser det ur ett ekonomiskt perspektiv finns det ett arbete som förvaltningen behöver göra för att kunna svara på vad som är mest resurseffektivt. Där behöver hållbarhetsperspektiven tas in men även se hur det påverkar ekonomin för hemtjänsten om matdistributionen förflyttas från undersköterskor och vårdbiträde till exempelvis extern leverantör.

Om vi ser det ur ett kundperspektiv så finns det troligen en stor variation om vad som anses bäst.

- Varm mat?
- Kyld mat? ”Cook and Chill”
- Kommunen som distributör?
- Externa distributörer
- Äta i gemensamma lokaler och kanske med olika generationer?
- En kombination av ovanstående
- Matdistribution ingår ej

Liksom andra insatser inom Hälsa och omsorg ska insatser kring mat och måltid vara skäliga, effektiva och kvalitativa. En förflyttning från nuvarande sätt att tillhandahålla dessa insatser till att exempelvis erbjuda kyld mat som levereras för en vecka i taget kommer att innebära en förändring för kunderna. Andra kommuner har genomfört detta arbete och kunderna har generellt varit nöjda med den ökade valmöjligheten detta har inneburit.

Det är också av vikt att tydliggöra om vi menar de personer som ur ett socialtjänstperspektiv har rätt till matdistribution eller vi pratar om alla 80+ för att försöka minska upplevelsen av ensamhet eller en kombination av dessa.

Har vi fokus på att förebygga och skjuta upp behov av äldreomsorgens hjälp i matfrågan behöver civilsamhället och det lokala näringslivet se möjligheter i att utöka servicen till målgruppen där gemenskap och social samvaro är ett mål.

Inom projektet ”minska ensamhet bland äldre” har vi tittat på andras² erfarenheter av olika varianter på måltider i gemenskap med andra. Ett exempel är ”Måltidsvän”, där en frivillig arbetare regelbundet äter tillsammans med personen som har matdistribution, alternativt att de äter ute tillsammans. Det finns även lokala idéer om en variant på församlingarnas ”Mat och gemenskap”, som skulle kunna vara riktad till personer med matdistribution. Tanken är att samla intresserade till en gemensam måltid, då man i samverkan kan se till att matdistributionen den dagen samlas till den gemensamma lokalen. På grund av pandemin har dock dessa utredningar pausats.

Bred informations- och utbildningsinsats kring hemtjänsten

Kommunstyrelsen menar att det nu och i framtiden vore värdefullt med en bred utbildningsinsats kring förutsättningarna inom vård- och omsorgsområdet i allmänhet och hemtjänsten i synnerhet som underlag både för politik- och för verksamhetsutveckling. Ett lämpligt forum för en sådan insats kan vara Göinge Tänker Nytt.

Hälsa och omsorg har under de rådande förhållandena med pandemin inte haft möjlighet att genomföra en bred informations- och utbildningsinsats enligt kommunstyrelsens önskan.

² Exempelvis Kävlinge - [Måltidsrestaurang - anmälan för företagare - Kävlinge kommun \(kavlinge.se\)](https://www.kavlinge.se)

Hur vi lever upp till uppdraget

Mål- och resultatplan 2020 - 2023

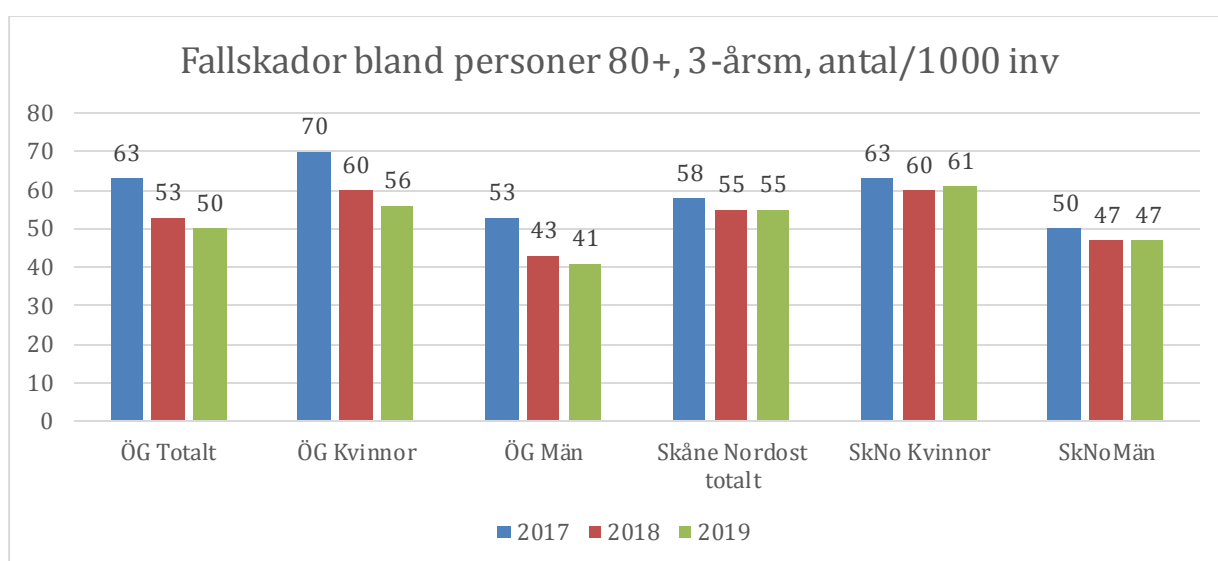
Förebyggande arbete med äldre

Politiska prioriteringar

Mål: År 2023 ska äldre Göingebor kunna leva ett aktivt liv och åldras med fortsatt deltagande i samhället

Resultatindikatorer

- Fallskador bland personer 80+ (antal per 1000 invånare, sjukhusbesök) Målnivå 2023 - 60
- Invånare 65+ utan hemtjänst eller särskilt boende form. Målnivå 2023 - 88

Resultat hämtat från Kolada. Resultat för 2020 publiceras i v 39 2021. Resultatindikatorn beskriver antal personer som vårdats i slutenvård pga. fallskador per 1000 invånare 80+ år. Det avser endast personer som vårdades inom slutenvård på grund av fall, d.v.s. som blivit in- och utskrivna från sjukhus. Avser genomsnitt för tidsperioden år T-2 till år T. Källa: Socialstyrelsen Patientregistret

Analys

Resultatet visar att antalet fallskador (per tusen invånare) som resulterar i slutenvård och är 80 år eller äldre minskar för både kvinnor och män jämfört med de två tidigare åren. Resultatet avseende fall för 2020 kommer tidigast i vecka 39 2021 och hinner inte föras in i den här rapporten.

Genomsnittet för riket har de senaste 10 åren legat runt 60 per 1000 invånare. Östra Göinge har under åren 2010 till 2019 legat som högst på 71 och nu som lägst på 50 per tusen invånare där fallskada lett till sjukhusvård. Det är stor skillnad mellan män och kvinnor både i Östra Göinge och i riket där kvinnor har ett högre antal fall som leder till sjukhusvård än män.

Om 2020 års resultat fortsatt visar en minskning eller ligger kvar på samma nivåer kan vi kanske dra slutsatsen att det förebyggande arbete som görs i kommunen som är riktat mot målgruppen kan vara en del i det positiva resultatet.

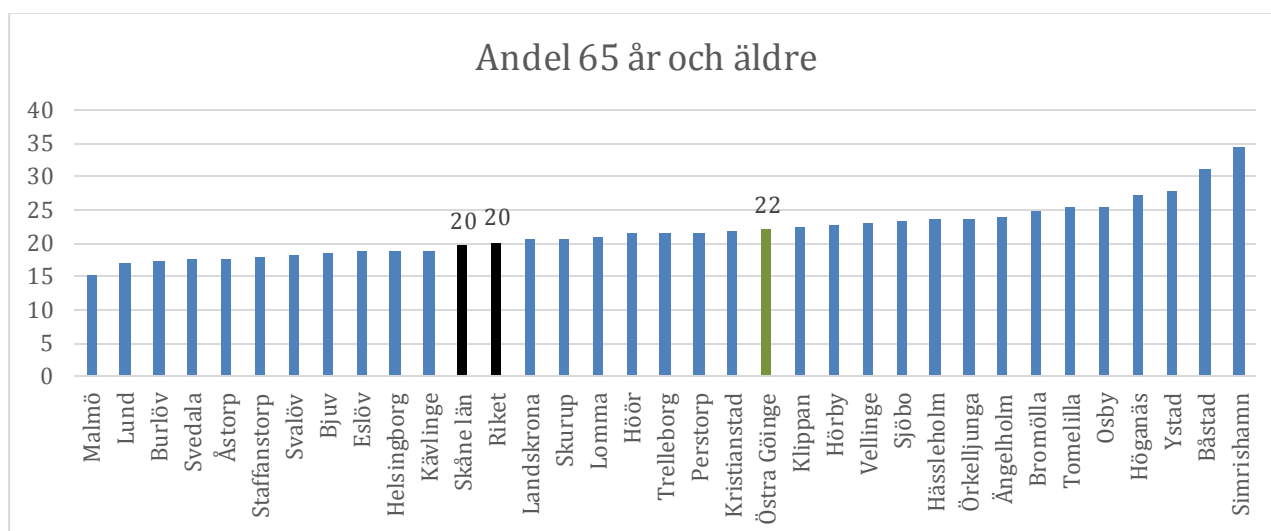
När det gäller resultatindikatorer generellt är det av vikt att inte förväxla dessa med mål utan de ska indikera om vi är på väg mot resultatmålet, i det här fallet att *äldre Göingebor ska kunna leva ett aktivt liv och åldras med fortsatt deltagande i samhället.*

Givetvis är det så att om vi har ett stort antal personer, som vårdats i slutenvård på grund av fallskador bör det rimligtvis påverka den del av målet som avser ett aktivt liv och är man 80+ och får exempelvis ett lårbensbrott kan det ta lång tid att återhämta sig till den aktivitetsnivå man hade innan fallet. I den förebyggande verksamheten utgår aktiviteterna från forskning och evidensbaserade aktiviteter som finns i kommunen via hälsosamt åldrande som exempelvis ”Kom så går vi”, ”Håll igång” eller ”Senior sport school”. Det finns positiva exempel på att deltagare i olika grupper har fortsatt att träffas flera år efter att insatsen med kommunens stöd har avslutats.

Fixartjänsten vars uppdrag har påverkats av pandemin, har under 2020 haft 50 ärenden, varav 35% är par och 65% är ensamstående. En majoritet är kvinnor (90%) och resterande 10% är män. Fixartjänsten har via aktiviteten utkörning av matkassar involverats för att minimera smittrisen för personer som är över 70 år. Som mest levererades 65 kassar i veckan.

Invånare 65+ utan hemtjänst eller särskild boende form

Östra Göinge har en något högre andel medborgare som är 65 år eller äldre än vad snittet för Skåne län och riket är.

Källa: Kommun och landstingsdatabasen, Kolada

Andelen invånare som är 65 år eller äldre och inte har hemtjänst eller särskild boendeform är fortsatt på samma nivå som föregående år. Skillnaden är att andelen som har insatsen särskild boendeform varit något mindre och andelen med insatsen ordinärt boende är något större, men på totalen är andelen densamma som föregående år. Att andelen på särskilt boende är mindre kan troligen delvis förklaras med att några kunder som var i behov av särskilt boende valde att inte ansöka då det under 2020 var besöksrestriktioner på särskilda boende.

	2016	2017	2018	2019	2020
65+ i särskild boendeform, andel (%)	4,4	4,5	4,5	4,3	3,9
65+ med hemtjänst i ordinärt boende, andel (%)	6,4	6,7	6,9	6,9	7,0
65+ i särskild boendeform eller med hemtjänst i ordinärt boende, andel (%)	10,8	11,2	11,3	11,2	11,0
Invånare 65+ utan hemtjänst i ordinärt boende eller särskild boendeform, andel (%)	89,2	88,8	88,7	88,8	89,0
Invånare 65+, antal	3218	3264	3279	3292	3297

Nyckeltalen i Kolada är formade så att det är invånare 65+ med hemtjänst eller särskild boendeform som redovisas men resultatindikatorn i mål och resultatplanen är uttryckt som invånare 65+ utan hemtjänst eller särskild boendeform

Gör man jämförelser med Skåne nordost kommunerna så är trenden densamma i de flesta kommuner om man ser på totalen (både män och kvinnor). Det könsuppdelade resultatet visar att det är fler män utan hemtjänst i ordinärt boende eller särskild boendeform.

Invånare 65+ utan hemtjänst i ordinärt boende eller särskild boendeform, andel (%)	2016	2017	2018	2019	2020
Kvinnor	86,6	86	85,4	85,7	85,8
Män	91,8	91,8	92	91,9	92,3

Troliga förklaringar till skillnaden kan vara att

- Kvinnor vårdar sina män i större utsträckning än tvärtom.
- I relationer är mannen oftast äldre än kvinnan vilket innebär att mannens behov av insatser uppstår i större utsträckning när maken fortfarande är i livet.
- Medellivslängden - Kvinnor 83,7. Män 81,3 (2020 Östra Göinge kommun). När en kvinna är i behov av hjälp är det mer troligt att den ofta äldre mannen är avliden eller att han själv är så gammal att det är problematiskt att vårda sin maka

Hälsosamt åldrande

Mötesplatser, Frivilligverksamhet, Förebyggande hembesök 77 och 80 - åringar, Anhörigstöd, Dagvård, Avlösning/avlastning

Mötesplatser	2016	2017	2018	2019	2020
antal öppna mötesplatser för äldre	8	8	7	7	6
antal frivilliga vid mötesplatserna	59	70	61	97	97
antal aktivitetstillfällen	390	376	359	350	87
antal besök	9631	9724	9381	9646	2437
varav kvinnor				6375	1608
varav män				3271	829

Källa: Statistik som förs av den Öppna verksamheten

På grund av pandemin har mötesplatserna varit stängda sedan i mitten av mars. Inga frivilligträffar har kunnat genomföras. De frivilliga har varit inbjudna till en föreläsning och personalen har hållit kontakten med de frivilliga per mail och telefon. Andelen kvinnor (66 %) och män (34%) är fördelat på samma sätt som under 2019.

Förebyggande hembesök

De förebyggande hembesöken (80 och 77 åringar) syftar till att bibehålla självständighet och hälsa samt att minska graden av sjuklighet och vårdberoende hos äldre personer som bor kvar i hemmet.

Endast ett mindre antal fysiska hembesök genomfördes i början av året på grund av pandemin. För att inte riskera att personerna födda 1940 och 1943 helt skulle bli utan kontakten med förebyggande enheten, så ställdes verksamheten om till telefon-”besök”. Det visade sig skapa nya utmaningar, beroende på att många seniorer numera endast har mobiltelefon, och ofta inte har sina uppgifter på Hitta eller Eniro. Det har också varit svårare att skapa en god kontakt präglad av tillit genom ett telefonsamtal jämfört med ett fysiskt möte i den äldre personens hem. Fler än vanligt tackade nej.

Av de 77-åringar (82) och 80-åringar (47) som intervjuades 2020, bodde 34% av 77-åringarna och 36% av 80-åringarna ensamma. På frågan om man upplever känsla av ensamhet svarade 78% av 77-åringarna respektive 93% av 80-åringarna nej.

En del av de frågor som ställs vid kommunens förebyggande hembesök till 80 - och 77-åringar ställs också till de som har hemtjänst, i den nationella enkäten ”vad tycker de äldre om äldreomsorgen”. Jämförelse av de 4 gruppernas svar 2019 visar att andelen ensamboende ökar med stigande ålder och att det är vanligare med hemtjänstinsatser bland ensamboende. Känslor av oro och upplevd ensamhet är påtagligt större hos de som har hemtjänst jämfört med de utan hemtjänst.

Anhörigstöd	2016	2017	2018	2019	2020
antal deltagare i anhörigcirkel	15	13	6	6	-
antal anhöriga som fått avlastning i dagvård	16	15	17	14	12
antal anhöriga som fått avlösning i hemmet	10	10	17	24	19
antal anhöriga som fått avlösning i växelvård	11	11	10	9	14
antal anhörigvårdarkort	32	29	30	33	31
antal förebyggande hembesök till anhöriga	26	44	29	17	8
Stödsamtal med anhöriga		222	155	206	154 (Telefon)

Källa: Statistik som förs av den Öppna verksamheten

Hemtjänsten

Arbetet med att få en budget i balans med bibehållen eller högre kvalitet innehåller både aktiviteter på kort och lång sikt. På kort sikt (2021) har aktiviteter påbörjats för att säkerställa att de uppgifter som tas fram från olika verksamhetssystem är kvalitetssäkrade så att ledningen för äldreomsorgen kan ta beslut som grundar sig på fakta.

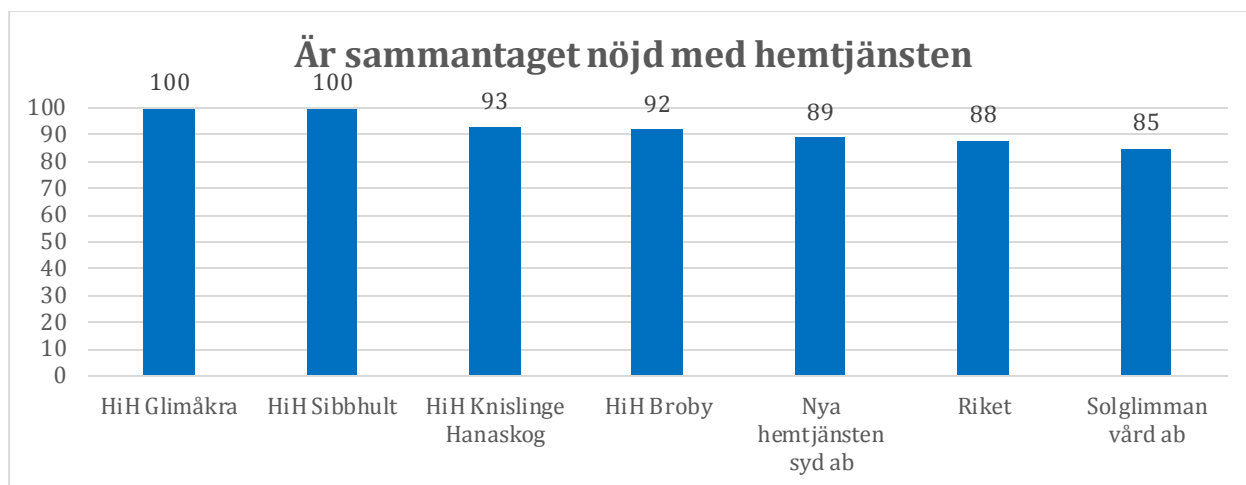
Utifrån dessa fakta kan äldreomsorgens ledning sedan säkerställa att förbättringsåtgärder inom bemanning, schema och planering leder mot målet. Utredningen drar slutsatsen att förutsättningarna för verkställigheten kommer att förändras då myndighetsutövningen går från beslut om insats och tid till beslut som utgår ifrån kundens behov och målsättning. I detta arbete planeras en arbetsterapeut att vara delaktig med aktivitetsbedömningar. Biståndshandläggarens fokus kommer att vara på uppföljning av kundens behov samt måluppfyllelse med stöd av arbetsterapeutbedömning som möjliggör att målen blir mer rehabiliteringsinriktade där så är möjligt.

Flera av de planerade insatserna kommer inte att ge omedelbara effekter eller kunna genomföras i närtid utan hela innevarande mål och resultatperioden kommer behövas för en framgångsrik implementering.

Upplevd kvalitet - hemtjänsten

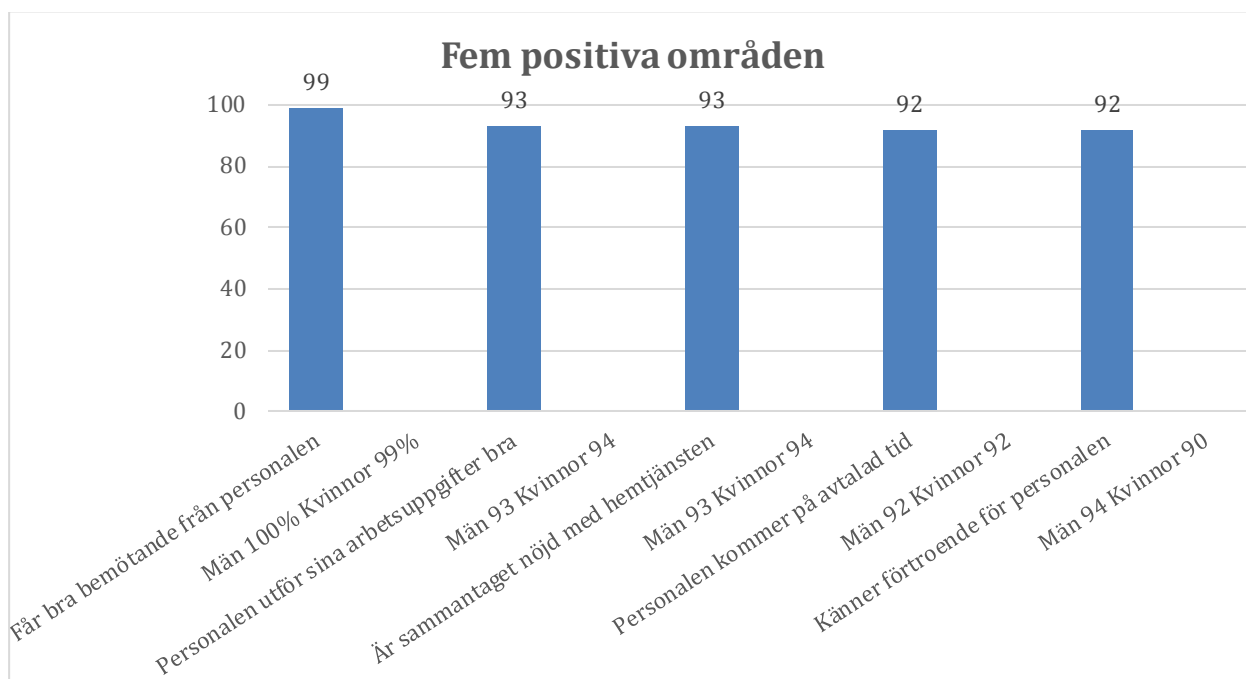
I den årliga rikstäckande undersökning av äldres uppfattning om kvaliteten i hemtjänsten och på äldreboenden är de svarande fortsatt nöjda med hemtjänsten. Även om nöjdheten minskat med fyra procentenheter i jmf med förra året så har 93% svarat att de är nöjda eller mycket nöjda med hemtjänsten som helhet. (Män/Kvinnor 93/94%). Jämfört med snittet för Skåne (86%) och snittet för Riket (88%) är det bra.

Om man ser på enhetsnivå finns det en viss spridning. Här kan uppdelning mellan män och kvinnor inte göras

Fem positiva områden

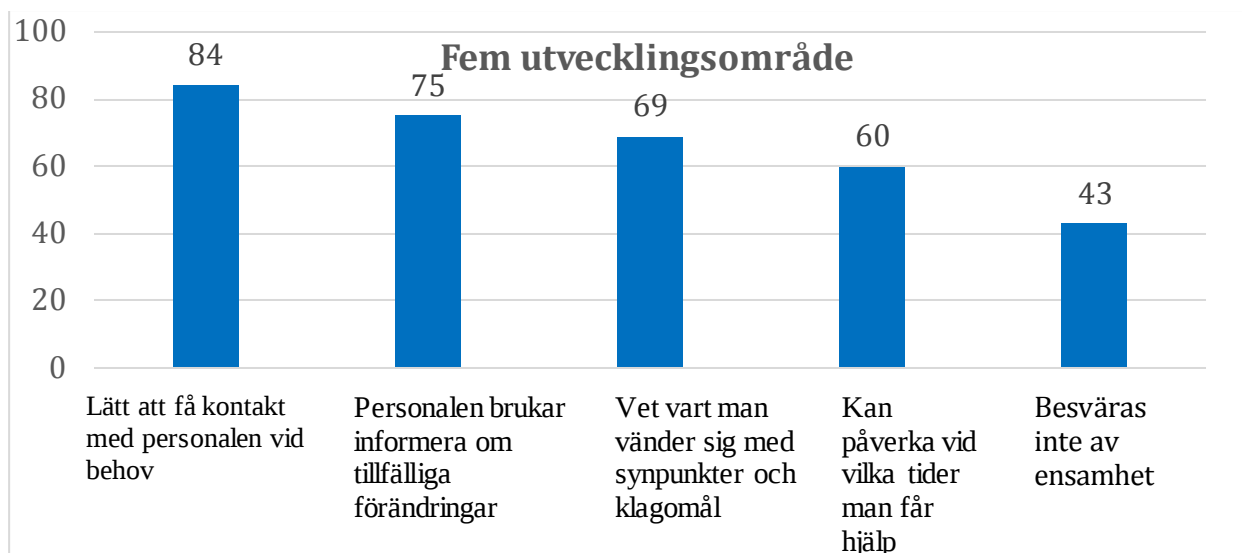
Personalen uppfattas ha ett gott bemötande och de svarande upplever att personalen utför sina arbetsuppgifter bra. Det är inga stora skillnader i svaren mellan män och kvinnor. Så betyget som ges av de som svarat på enkäten är bra. Det är 62 % av de tillfrågade som svarat på enkäten, 133 personer (78 kvinnor 55 män),

Källa: Socialstyrelsens brukarundersökning vad tycker de äldre om äldreomsorgen

Fem utvecklingsområden

När det gäller frågan om man besväras av ensamhet så är det drygt hälften (52 %) av männen som säger att de inte besväras av ensamhet och en tredjedel (34 %) av kvinnorna som uppger att de inte besväras av ensamhet. Både män och kvinnor bedömer sitt allmänna hälsotillstånd och eventuella besvär av oro på samma sätt. Det som kan ses är att 31 % av männen och 21 % av kvinnorna bor tillsammans med någon annan vuxen. Det kan vara en förklaring till skillnaderna i att andelen män som uppger att de inte besväras av ensamhet är större.

Källa: Socialstyrelsens brukarundersökning vad tycker de äldre om äldreomsorgen. **Observera att det är nej svaren på frågan om ensamhet som redovisas som positiva svar**

Jämfört med tidigare år är det fortsatt så att det är relativt få som uppger att de vet var de ska vända sig för att framföra synpunkter eller klagomål.

Det är en balansgång att öka andelen som upplever att de kan påverka vid vilka tider de kan få hjälp. Om alla skulle få den hjälp de har rätt till vid exakt den tid de önskar skulle det troligen innebära en stor personaltäthet vid vissa tider under dagen.

I värdighetsgarantin lovar vi att ”Vi tar kontakt med dig om vi blir mer än 30 minuter försenade till ditt besök.” Detta anser 75 % av de svarande att vi uppfyller.

Särskilt boende

De två särskilda boenden som idag drivs av kommunen är Skogsbrynet i Sibbhult och Västanvid i Knislinge. Utöver det finns det två externa utförare inom kommunen, Lindgården i Broby som drivs på entreprenad av Vardaga AB och Solglimman i Glimåkra som är privata och där vi köper platser via Skånes kommuners ramavtal³. Under 2020 har behovet av antalet köpta platser minskat i jämförelse med tidigare år.

Avdelningarna för permanent boende på Västanvid tillagar idag samtliga måltider dock inte korttidsenheten. Det upplevs av kunder, anhöriga och medarbetare som väldigt positivt. Korttidsenhetens överflyttning från Lindgården till Västanvid har möjliggjort en omflyttning inom Lindgården till bättre anpassade lägenheter för kunderna. Etapp 1 av ombyggnation av Skogsbrynet har påbörjats.

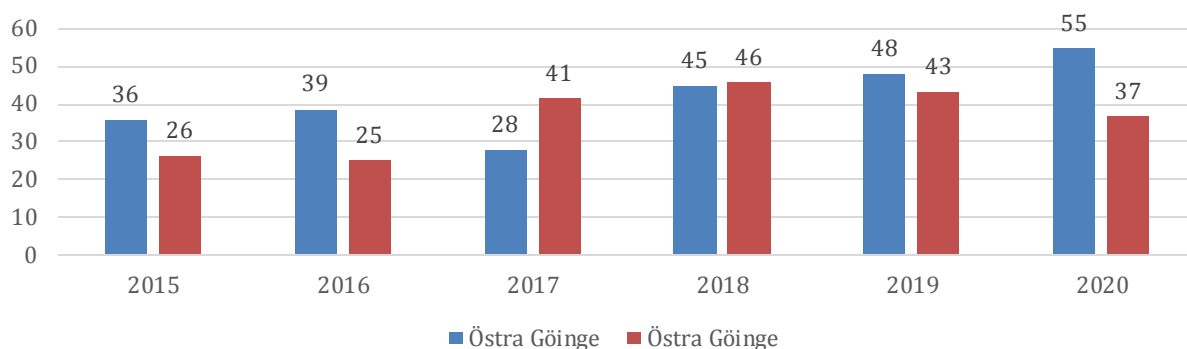
Ansökningar till särskilt boende platser och korttidsplatser har minskat något vilket troligen beror på pandemin då verksamheterna tillämpat besöksförbud och karantän i samband med sjukhusvistelse.

Antal hemtjänsttimmar innan inflytt till särskilt boende

Om vi ser på det genomsnittliga antalet hemtjänsttimmar månaden innan inflytt på särskilt boende har det ökat totalt (män + kvinnor). Det finns däremot en tydlig skillnad mellan kvinnor och män. Vad det beror på är oklart.

³ Ett ramavtal är, enligt Konkurrensverket, ett avtal som ingås mellan en eller flera upphandlande myndigheter och en eller flera leverantörer med syfte att bestämma villkoren för senare tilldelning av kontrakt, så kallade avrop, under en given tidsperiod.

Genomsnittligt antal hemtjänsttimmar för timregistrerade hemtjänsttagare 65+ i ordinärt boende med hemtjänst, månaden före inflytt till särskilt boende, timmar/hemtjänsttagare

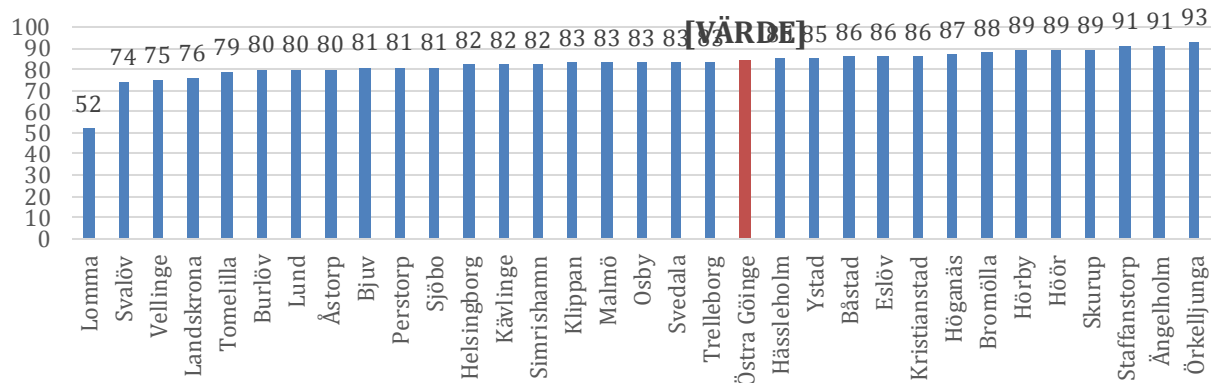

Källa: Kommun och landstingsdatabasen, Kolada

Upplevd kvalitet

I den årliga rikstäckande undersökning av äldres uppfattning om kvaliteten i hemtjänsten och på äldreboenden ” Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?” är det färre som har svarat på enkäten än tidigare år. Om det är på grund av pandemin eller andra orsaker är svårt att avgöra. Året innan svarade drygt 61 % (76 personer) av de tillfrågade på enkäten och under 2020 var det 53 % (60 personer) av de tillfrågade som svarade. Den övervägande delen var 80 år eller äldre (88 %). På frågan hur nöjd eller missnöjd är du sammantaget med ditt äldreboende svarade 84 % (män 84 %, kvinnor 84 %) att de är mycket nöjda eller nöjda.

Hur nöjd eller missnöjd är du sammantaget med ditt äldreboende?

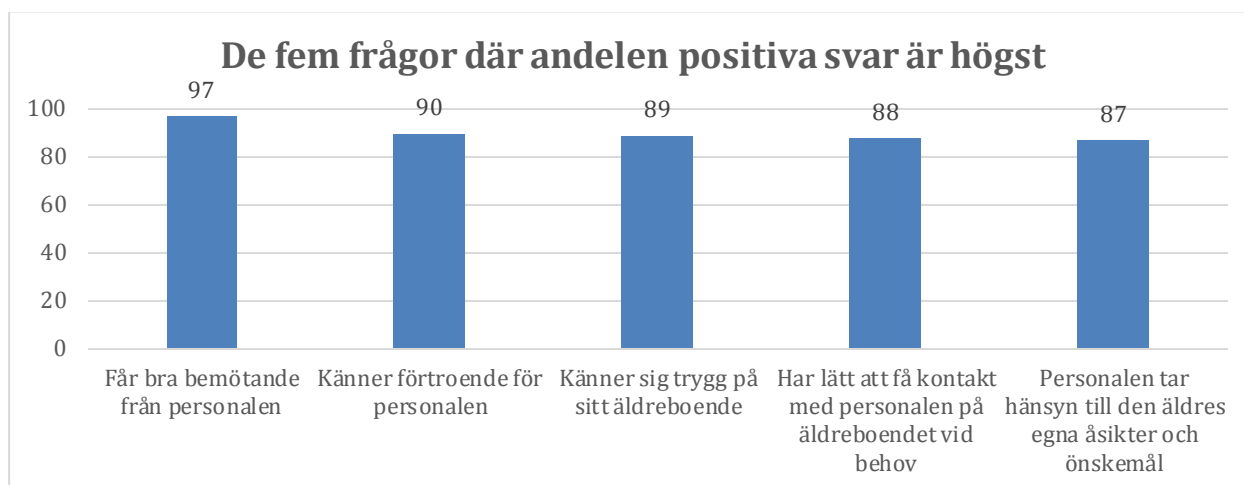

Tittar vi på enhetsnivå är det de svarande på Västanvid som är mest nöjda. Där har 90 % av de som svarat uppgett att de är nöjda eller mycket nöjda med boendet. Motsvarande siffra för Lindgården är 84% och för Skogsbrynet 83 %. Antalet svarande på Solglimmen är för få för att ett resultat ska kunna presenteras.

Fem positiva områden

Svaren visar att de flesta känner att de får ett bra bemötande från personalen. I jämförelse med snittet för Skåne och snittet för riket ligger vi högre eller betydligt högre. Det är samma fem områden som förra mätningen 2019. Det finns en skillnad mellan män och kvinnor när det gäller

frågan om de känner förtroende för personalen där 95 % av männen svarar att de känner förtroende för personalen och 87 % av kvinnorna svara positivt på frågan.

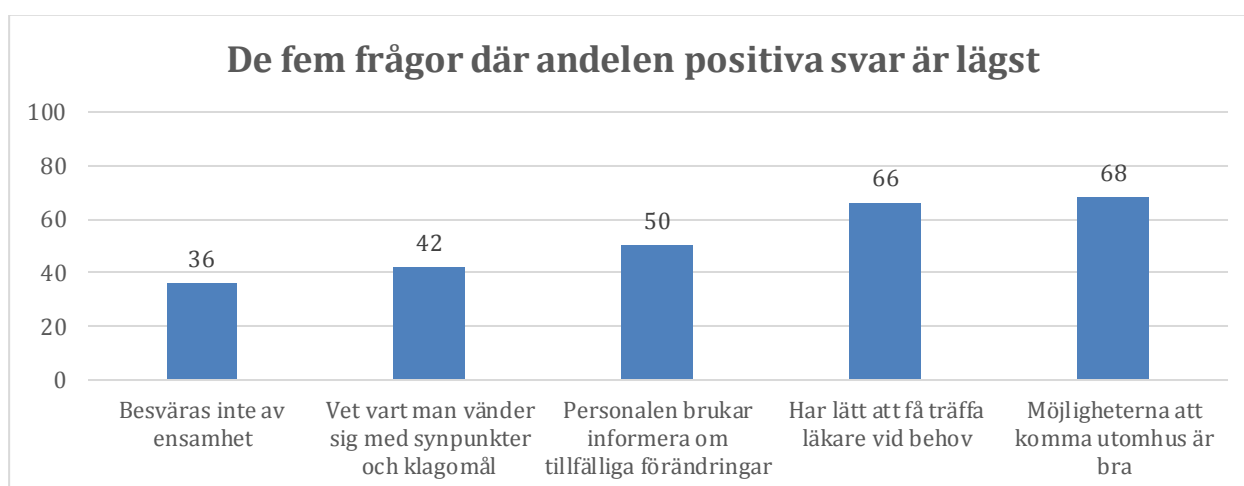

Källa: Kommun och landstingsdatabasen Kolada.

På totalen är det cirka 60 personer som svarat (21 män och 39 kvinnor). Då dessa 60 svarande är fördelade på tre av de fyra särskilda boendena i kommunen (Lindgården, Skogsbrynet och Västanvid) blir det svårt att dra allt för stora slutsatser och jämförelser mellan åren och med andra kommuner. Även om det genom åren har funnits ett antal åtgärder som gjorts utifrån de resultat som undersökningen visar vore det önskvärt att resultaten från undersökningen blir en del av underlaget i att systematiskt förbättra verksamheten.

Fem utvecklingsområden

En dryg tredjedel av de svarande uppger att de inte besväras av ensamhet. 59 % av männen och 56 % av kvinnorna svarar att de upplever ensamhet då och då. Det är 11 % (21 st.) av männen och 22 % (39 st.) av kvinnorna som svarar att de ofta besväras av ensamhet. Då det är relativt få svarande innebär det att det är totalt 8 kvinnor och 2 män som svarat att de ofta besväras av ensamhet. Det finns en generell skillnad där männen svarar mer positivt. Specifikt finns en stor skillnad i svaren mellan män och kvinnor om personalen informerar om förändringar (kvinnor 42% och män 67%). Om det här handlar om att personalen är sämre på att informera kvinnor än män kan inte analyseras då det inte finns svar nedbrutna på enhetsnivå för att kunna se ett eventuellt mönster. Det är också fortsatt så att det är för få som svarat för att kunna dra slutsatser och koppla dessa till specifika åtgärder. Som tidigare nämnts behöver enheterna följa upp undersökningen för att kunna prioritera vilka frågeområden de behöver arbeta vidare med.

Källa: Kommun och landstingsdatabasen Kolada. Observera att frågan om ensamhet ska tolkas som att 36 % av de svarande uppger att de inte besväras av ensamhet

Den goda måltiden

Undernäring är ett vanligt problem bland äldre i Sverige (Socialstyrelsen 2011). Både matens innehåll och tidpunkterna man äter på är viktiga faktorer för att undvika att utveckla undernäring. En kort nattfasta är en viktig faktor för att förhindra undernäring. En lång nattfasta leder till minskad muskelmassa, minskad mängd proteiner viktiga för olika organfunktioner, försämrat immunförsvar, sämre sårhäkning och ökad risk för infektioner.

Enligt kommunens lokala och Socialstyrelsens nationella riktlinjer bör nattfasta vara max 11 timmar. För att korta nattfastan ska extra mellanmål på kvällen, under natten eller en tidig förfrukost erbjudas kunder på särskilt boende.

Nattfastemätningen som genomfördes i oktober/december 2020 visade att den genomsnittliga nattfastan i kommunen låg på 12 timmar och 1 minut, vilket är en förbättring med 11 minuter sedan förra mätningen i april 2020.

Vikten av att erbjuda

Av de kunder som har en nattfasta över 11 h, 49 st. (77 %), har 23 st. (47 %) blivit erbjudna kvällsmål/nattmål/förfrukost, men tackat nej. Vi erbjuder enbart i ett vaket tillstånd och därför är målet inte att komma upp i 100 %. Om dessa kunder hade tackat ja och ätit ytterligare måltider hade det påverkat nattfastan (för hela kommunen) med 1 timme. Således hade medelvärdet minskat till 11 timmar och 1 minut. Det behöver arbetas mer med erbjudandet och även med att göra individuella planer för kunderna.

Uppföljning privata utförare

Enligt den nya kommunallagen (5 kap. 3 § from 1 januari 2018) ska kommunfullmäktige varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för verksamheter som utförs av privata utförare. Syftet med kommunallagens bestämmelse är att förbättra uppföljning och kontroll av privata utförare samt öka allmänhetens insyn i privata utförares verksamhet.

Kommunens uppföljning av privata utförare görs i huvudsak av två skäl:

- som kontroll av att uppdrag utförs i enlighet med mål, uppdragsbeskrivningar, förfrågningsunderlag, anbud och avtal.
- som ett led i att utveckla verksamheten i syfte att skapa utrymme för nya och förbättrade tjänster.

Privata utförare

För 2020 planerades uppföljning av extern LOV⁴ men under 2020 har ingen verksamhetsuppföljning varit möjlig att genomföra. Planering för verksamhetsuppföljning 2021 pågår.

Bra bostäder

Politiska prioriteringar

Fler bra bostäder med hög tillgänglighet och i olika upplåtelseformer behöver byggas. De ger valmöjligheter för äldre som inte längre vill eller kan bo kvar i sin bostad. Behovet av

⁴ LOV - Lagen om valfrihetssystem (LOV) trädde i kraft den 1 januari 2009. LOV reglerar vad som ska gälla när upphandlande myndigheter konkurransutsätter delar av sin verksamhet genom att överlåta till brukaren att välja utförare bland leverantörer i ett valfrihetssystem

seniorbostäder i byarna kommer att öka eftersom allt fler Göingebor kommer att bli äldre än 80 år framöver.

Analys

Det är fortsatt så som beskrevs i förra verksamhetsrapporten att runt 70 procent av alla bostäder finns i småhus och resterande del huvudsakligen i flerbostadshus, i form av hyresrätt. Vi ser en ökande trend av ärenden där den enskilde eller närstående tar kontakt för att diskutera behov av särskilt boende då den befintliga bostaden inte längre fungerar för den enskilde. I flertalet av dessa ärenden finns inget behov av det särskilda boendets resurser utan problematiken handlar om bostadens tillgänglighet och närhet till viktiga samhällsfunktioner. När nya bostäder byggs är det viktigt att fundera över läget samt hur man gör bostaden så tillgänglig som möjligt för personer med olika funktionsvariationer. Exempelvis innebär tvättmaskin inne i lägenheten att många kan klara av att sköta denna aktivitet på egen hand utan behov av hjälp.

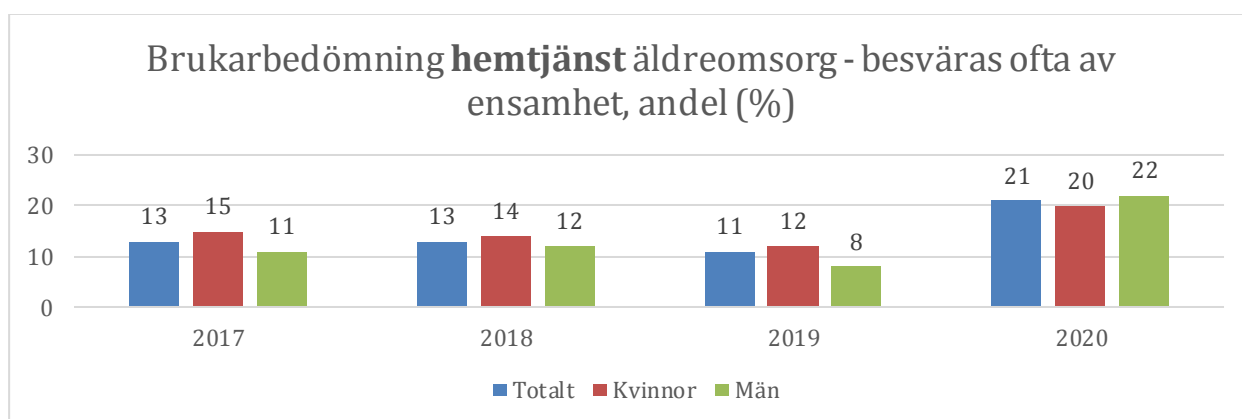
Gemenskap

Politiska prioriteringar

Ensamhet är vanligt när man blivit äldre och förlorat sin livskamrat eller sina vänner. Att minska ensamheten och öka de sociala kontakterna är då särskilt viktigt. Frivilligarbete, väntjänster, mötesplatser och gemensamma måltider är exempel som bidrar till gemenskap.

Analys

I brukarundersökningen "Vad tycker de äldre om äldreomsorgen" 2020 är det totalt 21 procent av de svarande med hemtjänstinsats som uppger att de ofta besväras av ensamhet.

Källa: Kommun och landstingsdatabasen Kolada. Frågan som ställs i enkäten är:

"Händer det att du besväras av ensamhet?" Svartaltemativen är Nej, Ja, då och då och Ja, ofta.

Av de som har hemtjänst och svarat på frågan om man besväras av ensamhet så syns en tydlig ökning att fler svarat att de ofta besväras av ensamhet. Det är troligen ett resultat av den isolering som skett under pandemin. Regeringens statsbidrag (2020) för att minska ensamhet bland äldre, har bland annat använts till att utveckla väntjänsten genom att skapa besöksverksamhet. Exempel på det är promenadkompis, fikakompis, teknikkompis vilket syftar till att minska ensamhet genom väntjänstens besök. Det kan också leda till att fler följer med till mötesplatser.

2021 planeras "Projekt måltidsvän" där de som har matdistribution kan få sällskap vid måltiden. Antingen att "frivillig måltidsvän" äter hemma hos personen eller att man kan äta gemensamt i träffpunktslokal. Ett alternativ är att i samverkan med kyrkan samla flera personer med matdistribution i gemensam lokal, t.ex. församlingshem

Anhöriga

Politiska prioriteringar

När vi blir äldre är familjen och de nära relationerna extra viktiga för vår trygghet och vårt välbefinnande. Många anhöriga drar ett tungt lass när det gäller att sköta en åldrad familjemedlem eller släkting. Därför är det viktigt att stödet till dem som hjälper sina anhöriga utvecklas. Men det måste vara tydligt att anhörigas insatser också i fortsättningen är frivilliga och inte upplevs som påtvingade eller övermäktiga

Analys

I rapporten "Anhöriga som vårdar eller stödjer närstående äldre personer - underlag till en nationell strategi" från Socialstyrelsen, beskrivs att "det är lika vanligt att sammanboende kvinnor och män hjälper sin partner, men kvinnor är oftare ensamstående i hög ålder och har därför mer sällan en partner i livet när de behöver omsorg. Anhörigomsorg av make/maka är vanligare bland lågutbildade än bland högutbildade, som i större utsträckning använder sig av privat hjälp.

Även om män ger nästan lika mycket omsorg till sina närstående som kvinnor påverkas kvinnor dock generellt mer negativt av att ge anhörigomsorg än män. Ett skäl till detta kan vara att kvinnor oftare står för personlig omvårdnad, medan män generellt sett oftare ger stöd av mer praktisk natur. Studier har visat att de som ger enbart praktisk hjälp drabbas mindre av negativa konsekvenser av anhörigomsorg, medan de som ger kroppsnära omsorg drabbas i störst utsträckning.

Under 2020 har belastningen på anhöriga ökat på grund av pandemin. Restriktionerna har gjort att tillvaron begränsats för alla men konsekvenserna blir större för personer som redan har en ansträngd situation. Även om stödsamtal till anhöriga genomförts per telefon har de förebyggande hembesöken till anhöriga varit färre. Här kan sägas att en "vårdskuld" byggts upp. Även om vi inte har statistik som stödjer det har anhöriga avstått från hjälp då det funnits rädsla för smitta. Även om anhörigas insatser ska vara frivilliga kan det vara en balansgång på grund av den känslomässiga relationen.

För att motverka de negativa konsekvenserna för de anhöriga krävs det en tydlig ambitionsnivå med det förebyggande arbetet. I rapporten "Utredning angående framtagande av en tillsysstyrd hemtjänstmodell och resursfördelningsmodell i Östra Göinge kommun", görs jämförelser med Emmaboda kommun där det framgår att det är en stor skillnad när det gäller kostnad för öppen verksamhet äldreomsorg, kr/invånare 80+.

Självbestämmande

Politiska prioriteringar

När vi blivit äldre och är beroende av samhällets stöd ska vi fortsatt ha rätt att bestämma över våra egna liv. Äldreomsorgen ska vara serviceinriktad och ha som mål att underlätta för sina kunder att forma vardagen efter sina egna önskemål. Så långt möjligt ska man kunna välja såväl utförare i hemtjänsten som särskilt boende.

Analys

I Östra Göinge kommun fanns under större delen av 2020, förutom kommunens LOV-utförare inom hemtjänsten, två externa alternativ att välja på. Idag har Östra Göinge inte LOV inom särskilt boende. Det har varit svårt för de privata vårdföretagen att få tillräckligt många som väljer de externa vårdalternativen. Det finns en "tradition" att de flesta med beslut om hemtjänst väljer den kommunala hemtjänsten.

Det finns studier som pekar på olika möjliga förklaringar. De äldre känner inte till den valmöjlighet som finns och vad skillnaden är mellan den kommunala och den privata utföraren av hemtjänst. Det är också troligt att den som ansökt om hjälp fokuserar mer på vilken slags hjälp de behöver och hur de vill ha den utförd än vem som ska utföra den.

Då många av de som söker har kognitiva svårigheter och uppnått en hög ålder⁵ innebär det en svårighet i att välja. Det pågår också forskning för att stödja delaktighet och inflytande vid val och beslutsfattande i hemtjänsten för äldre personer som lever med lätt till måttlig demenssjukdom. Där Göteborgs universitet, Sektionen för arbetsliv och välfärd vid Högskolan i Borås och Vård och äldreförvaltningen i Borås Stad utvecklar och testar så kallade SamtalsMator, ett bildbaserat kommunikationshjälpmedel som kan användas som beslutsstöd.

Digitalisering

Politiska prioriteringar

Kvalitetstiden i vården behöver öka. En väg dit är att använda digital teknik för att minimera tidskrävande rutinuppgifter så att personalen får mer tid till personlig och individuellt utformad omsorg om den enskilde. Digitalisering som direkt påverkar den enskilde ska alltid göras i samförstånd och ta hänsyn till kundens individuella behov.

Analys

Området och frågeställningen har kommenterats i inledningen av rapporten

Kompetens och Viktiga jobb

Politiska prioriteringar

En förutsättning för att kunna erbjuda vård- och omsorgstjänster anpassade efter individuella behov och förutsättningar är att det finns personal med rätt kompetens. Den särskilda satsningen för att stärka medarbetarnas kompetens kring demens behöver fullföljas.

Arbetet med att stärka Östra Göinge kommun som en attraktiv arbetsgivare är viktigt för att kunna tillgodose behovet av personal med rätt kompetens. Det är också viktigt att få fler aktörer som erbjuder vård- och omsorgstjänster i Östra Göinge eftersom det gynnar både kundernas och medarbetarnas möjligheter att påverka.

Analys

Under 2020 har medarbetare deltagit digitalt i de skånska demensdagarna. Det har gett en ökad kunskap för samtliga medarbetare inom demensvård, Även om kompetenshöjande åtgärder hos vårdpersonal inom äldreomsorgen är av vikt och en utökning av chefer är nödvändig, så finns det också ett behov avseende legitimerad personal med inriktning äldre.

Idag är det svårt att rekrytera exempelvis sjuksköterskor varav de flesta är distriktssköterskor. Det behövs sjuksköterskor med annan expertkunskap som exempelvis specialistsjuksköterska med inriktning mot vård av äldre. Det är också svårt att tillsätta de tjänster som finns avseende arbetsterapeut och fysioterapeuter. Vid exempelvis rekrytering av undersköterskor är det också svårt då endast ett fåtal är anställningsbara.

För att säkerställa att rätt kompetens finns inför de kommande fem till tio åren, behöver en analys och plan för kompetensförsörjning tas fram under hösten 2021 och 2022. Tyvärr har vi inte mäktat med det arbetet under 2020 och första halvåret 2021. Utöver det krävs ett arbete med

⁵ 84,1 år är genomsnittsålder för de med hemtjänst i ordinärt boende. En liten ökning under de senaste åren

den systematiska kvalitetsledningen för att ständigt förbättra verksamheten för de vi är till för. För att bli konkurrenskraftiga arbetsgivare behöver vi förutom ovanstående insatser även personal som har kunskap och fokus på kvalitets- och utvecklingsarbete och kan arbeta övergripande med styrning av kvalitet.

Förvaltningen rekommenderar

- En utbildningsplan för att utbilda Hälsa och omsorgs verksamheter inom anhörigstödet behöver tas fram
- Planera och genomföra insatser som minskar upplevelsen av ensamhet och ökad kvalitet i vården och omsorgen om personer med demenssjukdom
- Kompetensförsörjningsanalys och kompetensförsörjningsplan behöver tas fram under perioden 2022 - 2023